

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1128

Vragen van het lid **Van Haga** (Groep Van Haga) aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *toenemend drugsgebruik onder studenten* (ingezonden 16 november 2022).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Ooijen** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport), mede namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 22 december 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 937.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht «Zorgen om toenemend drugsgebruik studenten, Trimbos start onderzoek»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe reflecteert u op de staat van crisis waar Nederland zich in bevindt en de weerslag die dat heeft op jongeren/studenten? Wat gaat u ondernemen om studenten te ondersteunen in deze roerige en onzekere tijden?

Antwoord 2

Ik maak me zorgen over de mentale gezondheid van jongeren en studenten. Daarom heb ik samen met mijn collega's van OCW en SZW in juni de aanpak *mentale gezondheid: van ons allemaal* gelanceerd. De komende jaren zetten wij ons samen met jongeren, werkenden, kwetsbaren, organisaties, de onderwijs en cultuursector en nog veel meer in voor een mentaal gezond Nederland. Binnen de aanpak is ook aandacht voor studenten. Zo zijn op dit moment de onderwijskoepels samen met studenten en experts bezig om een kader te maken voor een integrale aanpak mentale gezondheid. Deze is, naast dat goede begeleiding bij klachten nodig blijft, gericht op de preventie: het vergroten van de veerkracht van studenten en inzetten op sociale binding en zorgen dat onderwijsprofessionals sneller en beter kunnen signaleren

¹ NOS, 10 november 2022, «Zorgen om toenemend drugsgebruik studenten, Trimbos start onderzoek» (<https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2451903-zorgen-om-toenemend-drugsgebruik-studenten-trimbos-start-onderzoek>).

wanneer het niet goed gaat met een student. Daarnaast is het heel erg belangrijk dat het spreken over mentale (on)gezondheid wordt genormaliseerd. Het is helemaal niet gek als je je niet altijd goed voelt, of als je eenzaam bent. Weet dat er dan mensen zijn die je kunnen helpen en trek aan de bel.

Vraag 3

Wat vindt u ervan dat de coronacrisis ervoor gezorgd lijkt te hebben dat het aantal studenten met mentale klachten en het aantal suicides onder deze doelgroep aanzienlijk is gestegen? Kunt u reflecteren op het aandeel dat het coronabeleid van het kabinet daarin heeft gehad?

Antwoord 3

Het sluiten van scholen en verenigingen heeft impact gehad op iedereen in de samenleving, bovenal op leerlingen en studenten. Dat zullen we als overheid direct erkennen. We weten dat de effecten op studenten heel groot zijn geweest.

We zien dat sociale binding met medestudenten en onderwijsinstellingen een positieve invloed heeft op de mentale gezondheid van studenten. De sluiting van scholen ligt dan ook onderop de stapel en het welzijn van studenten staat voorop in de Covid sectorplannen die zijn gemaakt met het onderwijs. Ik ben blij te zien dat onderwijsinstellingen en verenigingen ook tijdens de sluiting heel erg veel moeite hebben gedaan om de student te bereiken en in te zetten op binding online.

Vraag 4

Hoe verhoudt zich in uw optiek het positieve effect van de coronamaatregelen tegenover het negatieve effect daarvan op het welzijn van jongeren/studenten?

Antwoord 4

Het is onmiskenbaar dat de maatregelen ter bestrijding van het virus een grote impact hebben gehad op zeer velen in de samenleving. Zo beperkten maatregelen burgerlijke vrijheden, werden ondernemers beknot in hun vrijheid tot ondernemen en hadden de maatregelen onmiskenbaar impact op het welzijn van jongeren en studenten. De impact is dusdanig dat daaruit al af te leiden is dat deze maatregelen niet lichtvaardig zijn getroffen. Zeker in het begin van de crisis waren zij noodzakelijk om de zorg te behoeden voor overbelasting en kwetsbaren te beschermen. Naarmate de crisis vorderde verschoven de doelen naar het borgen van de sociaal-maatschappelijke en economische continuïteit en vitaliteit, en het borgen van de toegankelijkheid van de hele zorgketen voor iedereen. Doelen die ook bijdragen aan het welzijn van jongeren en studenten, omdat een toegankelijke zorgketen en het borgen van maatschappelijke en economische continuïteit ook hen ten goede komt.

Vraag 5

Zou u in retrospectief, met de kennis over de gevolgen voor het welzijn van jongeren/studenten, dezelfde beleidskeuzes hebben gemaakt met betrekking tot de toepassing van coronamaatregelen voor de jongeren/studentenpopulatie? Zo ja, waarom? Kunt u een kosten-batenanalyse geven?

Antwoord 5

Zoals uit het antwoord op vraag 4 al blijkt deel ik niet de tegenstelling die uit uw vraag naar voren komt. De maatregelen hadden een grote impact op velen in de samenleving, maar de maatregelen hadden bijvoorbeeld ook als gevolg dat de zorgketen, ook voor jongeren en studenten, toegankelijk is gebleven. Stellen dat de maatregelen alleen kosten voor deze specifieke groepen hebben gehad is een te eenzijdige benadering van de werkelijkheid. Vanwege dezelfde reden kan ik dan ook geen kosten-batenanalyse geven. Wel heeft het kabinet gedurende de coronapandemie de vinger aan de pols gehouden en zich breed laten adviseren door verschillende instanties, ook wat betreft de impact van de maatregelen op jongeren. Bij het treffen van maatregelen zijn deze adviezen betrokken en maakten deel uit van de bestuurlijke weging rondom de inzet van maatregelen.

Vraag 6

Kunt u verklaren hoe het mogelijk is dat studenten in Nederland op grote schaal aan harddrugs zoals cocaïne kunnen komen?

Antwoord 6

Ondanks het verbod op de productie, handel en verkoop van vele drugs in de Opiumwet zijn deze middelen helaas wel illegaal verkrijgbaar in Nederland. Cocaïne wordt door criminelen naar Nederland gesmokkeld en hier verhandeld en verkocht. De vraag naar drugs, van gebruikers in Nederland tot afzetmarkten in het buitenland, houdt deze criminele praktijken in stand. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zetten zich daarom op een breed front in om zowel het aanbod van, als de vraag naar, drugs terug te dringen. Uw Kamer is voor het laatst op 4 november jl. over deze aanpak geïnformeerd in de najaarsbrief over georganiseerde, ondermijnende criminaliteit.² In het antwoord op vraag 7 wordt verder ingegaan op hoe ik het drugsgebruik bij studenten tracht terug te dringen.

Vraag 7

Gaat u actief stappen ondernemen om het (hard)drugs gebruik onder studenten terug te dringen? Zo ja, wat gaat u precies doen en op welke termijn?

Antwoord 7

Drugsgebruik is geen onderdeel van een normale, gezonde leefstijl. Ook niet voor studenten. Daarom vind ik het belangrijk dat deze boodschap ook met studenten gedeeld wordt. Tegelijkertijd wil ik dat studenten die er toch voor kiezen te gebruiken zo min mogelijk risico lopen op gezondheidsschade. Daarom is het van groot belang om gerichte, evidence-based preventie-activiteiten uit te voeren. Ik financier het Trimbos-instituut om deze activiteiten uit te voeren en gemeenten en onderwijsinstellingen hiermee te ondersteunen. Onder de vlag van Helder op School, een preventieprogramma gericht op onderwijs, heeft het Trimbos-instituut een speciale aanpak ontwikkeld voor het hbo en de universiteiten waarin introductiecommissies, studentenverenigingen en onderwijsinstellingen interventiemogelijkheden wordt geboden waarmee drugsgebruik kan worden ontmoedigd. Ook vinden voorlichtingsactiviteiten plaats gericht op jongeren, zoals via de websites drugsnuitgaan.nl en drugsinfo.nl. Verder brengt het Trimbos-instituut dit jaar een dossier uit waarin effectieve drugspreventie-interventies gericht op jongeren zijn gebundeld. Hiermee geef ik gemeentes en onderwijsinstellingen handvatten om effectieve preventie-activiteiten uit te voeren. Op deze manier draag ik bij aan het terugdringen van drugsgebruik onder studenten. Maar dat kan ik niet alleen: ook onderwijsinstellingen, studentenverenigingen en gemeenten kunnen bijdragen leveren. Ik roep hen op om in samenwerking met lokale preventiewerkers en het Trimbos Instituut op een effectieve manier werk te maken van drugspreventie. Daarnaast wordt het tegengaan van middelengebruik ook meegenomen in de integrale aanpak mentale gezondheid.

Vraag 8

Welke juridische stappen gaat u ondernemen om de verstrekking van (hard)drugs aan jongeren/studenten terug te dringen? Gaat u onderwijsinstellingen hierbij betrekken en zo ja, op welke manier?

Antwoord 8

De verkoop van zowel middelen van lijst 1 («harddrugs») als lijst 2 («soft-drugs») is verboden. Dealers die deze middelen aanbieden begaan hiermee een strafbaar feit waarvoor zij worden vervolgd. Alleen voor hennep en hasj geldt dat deze onder bepaalde voorwaarden (waaronder alleen verkoop aan meerderjarigen) in coffeeshops mogen worden verkocht. In veel gemeenten is een aanvullende voorwaarde dat coffeeshops niet binnen een bepaalde afstand van onderwijsinstellingen gevestigd mogen zijn. Onderwijsinstellingen worden betrokken bij voorlichting over drugs. Zie hiervoor ook het antwoord op vraag 7 en de brief over preventie van drugsgebruik van 7 juli jl.

² Kamerstuk 29 911, nr. 379.

Vraag 9

Weet u wat de (potentiële) (medische en maatschappelijke) gevolgen zijn van grootschalig (hard)drugsgebruik onder studenten op zowel de korte, als de lange termijn? Wat zijn de gevolgen voor het fysieke en mentale welzijn en hoe gaat dit zijn weerslag hebben op de studieresultaten- en voortgang van jongeren?

Antwoord 9

Er bestaan veel verschillende soorten drugs. Van niet alle middelen zijn de langetermijnevolgen goed bekend. In de beantwoording van deze vraag beperk ik me tot de drie middelen waarvan in de *Monitor Mentale Gezondheid en Middelengebruik Studenten Hoger Onderwijs* bleek dat het percentage studenten dat deze middelen in de afgelopen maand gebruikt had het hoogst lag. Het gaat hierbij om cannabis, xtc en cocaïne (respectievelijk 16,8%, 3,3% en 2,6%).

Cannabis

Negatieve gevolgen van cannabisgebruik op de korte termijn zijn een verslechtering van het geheugen, concentratie en logisch denken. Ook kun je je er ziek en misselijk van gaan voelen, een zogenaamde *bad trip* van krijgen, loop je kort na gebruik een hoger risico op verkeersongelukken en kun je flauwvallen. Op de lange termijn lopen cannabisgebruikers onder meer een hoger risico op schade aan de longen, psychische aandoeningen als psychose en schizofrenie, geheugenproblemen, slechtere school- en werkprestaties en verslaving.

Xtc

In sommige gevallen kan het gebruik van xtc op de korte termijn leiden tot oververhitting, watervergiftiging, hartproblemen, een epileptische aanval of een opwindingsdelier. Voorbeelden van langetermijnrisico's zijn hersenschade, een verslechterd geheugen en mogelijk depressie.

Cocaïne

Op de korte termijn leidt cocaïnegebruik tot belasting van de hart- en bloedvaten en kan het leiden tot ontsteking van het neusslijmvlies, vermoeidheid, en psychische klachten. Op de lange termijn is er een serieus risico van verslaving en hart- en vaatziekten. Ook kan regelmatig cocaïnegebruik leiden tot een verandering in persoonlijkheid, oververmoeidheid en depressies, agressie en achterdocht, gewichtsverlies en verminderd seksueel verlangen.

Het moge duidelijk zijn dat de hierboven beschreven korte- en langetermijneffecten van de drie vaakst gebruikte drugs onder studenten een impact kunnen hebben op het fysieke en mentale welzijn van de studenten die deze drugs gebruiken. Dit risico ligt voornamelijk bij de groep studenten die regelmatig gebruikt. De relatie tussen middelengebruik en het mentale welzijn van studenten wordt onderzocht in de *Monitor Mentale Gezondheid en Middelengebruik Studenten Hoger Onderwijs*. Hieruit blijkt een verband te bestaan tussen cannabisgebruik en psychische klachten. Er bestaan momenteel geen inschattingen van de gevolgen van het huidige drugsgebruik van studenten voor hun studieresultaten en studievoortgang. Wel blijf ik de voortgang van het gebruik en de invloed op de mentale gezondheid van studenten monitoren. In 2023 is de volgende meting van de monitor. Binnen de integrale aanpak studentenwelzijn zullen de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en ik onderwijsinstellingen ook handvatten bieden voor het signaleren en het vergroten van de kennis en kunde van onderwijsprofessionals rondom dit thema.

Vraag 10

Weet u wat de (potentiële) (lange termijn) gevolgen zijn voor de (druk op de) zorg van het toenemende, grootschalig (hard)drugsgebruik onder studenten? Kunt u inzichtelijk maken welke en hoe veel gezondheidsproblemen er hierdoor zullen ontstaan?

Antwoord 10

Acute stoornissen waarvoor medische hulp wordt gezocht en waarbij de gebruiker onder invloed is van drugs worden bijgehouden in de monitor drugsincidenten. Over 2020 blijkt dat de coronapandemie en de bijbehorende lockdowns hebben gezorgd voor een forse daling van het totale aantal meldingen van drugsgelateerde gezondheidsincidenten bij ambulancediensten, ziekenhuizen en forensisch artsen. Dit valt te verklaren door het vanaf maart 2020 uitblijven van feesten en evenementen en het wegblijven van toeristen. Wanneer voor deze factoren wordt gecorrigeerd blijft het aantal meldingen vrijwel op hetzelfde niveau. In 2021 zorgde de tijdelijke heropening van het uitgaansleven in de zomer en het najaar weer voor een stijging in het aantal incidenten, met name bij jonge xtc-gebruikers. Als de incidenten die zijn gekoppeld aan feesten en toerisme niet worden meegenomen, bleef het aantal meldingen – net zoals in 2020 – op het niveau van vóór COVID-19. Hoewel deze monitor zich niet direct richt op studenten, is het aannemelijk dat een sterke toename van gebruik onder deze groep zijn weerslag zou hebben op de cijfers.

Omdat nog onduidelijk is of en in hoeverre het drugsgebruik onder studenten de afgelopen jaren is veranderd, is het niet mogelijk een inschatting te geven hoeveel en welke gezondheidsproblemen hierdoor zullen ontstaan. Met de volgend jaar te verschijnen opvolger van de *Monitor Mentale Gezondheid en Middelengebruik Studenten Hoger Onderwijs* hoop ik hier een beter beeld van te hebben.

Vraag 11

Wat gaat u doen om de gevolgen van de sociale isolatie en eenzaamheid die studenten tijdens de coronacrisis hebben ervaren te ondervangen? Heeft u zicht op welke gevolgen dit zal hebben op het fysieke en mentale welzijn van deze generatie studenten en de daaruit voortvloeiende maatschappelijke kosten in de toekomst?

Antwoord 11

We moeten enorm aan de slag om het mentaal welzijn van jongeren en studenten te verbeteren. Daar ligt een taak voor de gehele samenleving. In het onderwijs zelf moet er veel aandacht zijn voor sociale binding, vroegsignalering en het verbeteren van de veerkracht van studenten. Het thema bespreekbaar maken en op elkaar letten. Belangrijke doelen die wij ook met de aanpak *mentale gezondheid: van ons allemaal* nastreven de komende tijd. Bovendien is ook de aanpak *Eén Tegen Eenzaamheid* verbreed met de doelgroep jongeren.

Afgelopen november jl. is er een onderzoek gestart naar de oorzaken van stress en prestatiedruk en dat resulteert ook in handvatten voor het kabinet en de onderwijsinstellingen. Hoe kunnen we de stress en prestatiedruk, een belangrijke factor bij mentale problematiek, tegengaan of verminderen? We kijken uit naar de resultaten die voor de zomer 2023 worden verwacht.

Vraag 12

Welke gevolgen gaat de onvermijdelijke studievertraging, door afgenomen fysiek en mentale welzijn en gezondheidsproblemen door (hard)drugsgebruik, hebben op de maatschappij en de arbeidsmarkt als geheel? Kunt u een (risico)analyse geven? En hoe gaat u deze gevolgen ondervangen?

Antwoord 12

In mijn antwoord op vraag 10 gaf ik al aan dat nog onduidelijk is of en in hoeverre het drugsgebruik onder studenten de afgelopen jaren is veranderd. Mede om deze reden kan ik geen risicoanalyse geven voor de gevolgen van gezondheidsproblemen door drugsgebruik op de maatschappij en de arbeidsmarkt als geheel.